

С Т А Н О В И Щ Е

**върху дисертационен труд за придобиване на образователна и
научна степен „доктор” в професионално направление –**

8.2 Изкуствознание и изобразителни изкуства

Автор на дисертационния труд: Тодор Методиев Горанов, редовен докторант към Катедра „Дизайн на порцелан и стъкло“, НХА

Тема на дисертационния труд: „Техника и технология на витража в православната иконография“

Член на научното жури: доц. д-р Александра Стефанова Иванова, Архитектурен факултет на ВСУ „Л. Каравелов”

Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и приложно отношение

Дисертационният труд разглежда развитието на витража в православната иконография в България и Русия, като анализира определен брой витражни композиции, с цел изясняване на тенденциите и направленията в българския православен витраж през последните 30 години.

Развитието на църковното витражно изкуство у нас е научно ангажирана и приложно значима проблематика, свързана с изследване на конкретни естетически, религиозни и множество технологични аспекти. От гледна точка на все по-честата поява на витражите в съвременните интериорни решения на църковната архитектура в България, считам че дисертационният труд се ангажира с изследването на актуален за българското изкуство проблем.

Обем и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен в увод и три глави. В първа глава се разглежда възникването на иконите, техниките на изпълнението им и църковния канон, от който са повлияни. Тези изследвания имат за задача да бъдат основа при проектирането на църковните витражи. Във втора глава обект на изследване са витражните автори и техните високохудожествени произведения в България и Русия. Посочени са конкретни обекти и са обяснени някои от църковните символи и тяхното значение и символика. В трета глава се изясняват технологичните аспекти при изработването на витражи във връзка с обекта и предмета на дисертационния труд. Приложена е библиография, съставена предимно от литературни източници на български език. Част от

дисертационния труд са две приложения. Приложение №1 съдържа изображенията, които съставят илюстративния материал описан под формата на каталог. Приложение №2 съдържа статии, които дисертантът е реализирал в хода на докторантурата си.

Съответствие на избраната методика на изследване и поставената цел на дисертационния труд

Методологията на изследването се базира върху комплексен набор от методологични подходи: социологически и културно-историческия метод, формален, иконографски и сравнителен анализ. В резултат на подобрите методи е установена обща морфологична система в изследването на витража в православната иконография, като приложената методика спомага да се формулират цели и задачи, адекватни на направените изводи.

Преценка на приносите на дисертационния труд

Дисертантът извежда 11 научни и научно-приложни приноси, които би следвало да се обобщят и групират от докторанта в конкретни области – научна, приложна и т.н. Считам, че някои от тях се повтарят като съдържание и по смисъл и приносен характер в най-голяма степен съдържат следните:

1. Реализирано е за първи път комплексно изследване на техниките и технологиите, използвани при изработване на църковните витражи в Православната църква.
2. Проследено е развитието на използваните материали до появата и широкото разпространение на стъклото като преградни и свето пропускащи материали.
3. Изследвани са темите, образите и изворите на символиката в Православната църква.
4. Изследвани и описани са способности за работа, които се базират на личен опит на автора на настоящия дисертационен труд.
5. Представени са български автори, реализирали витражи за Православната църква.
6. Създадена е класификация на витражите въз основа на тяхната структура.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

В Приложение №2 на дисертационния труд са представени в пълен текст две статии, които са изцяло по темата на изследването, но не става ясно къде и кога са публикувани. Би следвало тази информация да присъства в пълен вид, както и да се посочат (ако има) електронни адреси на публикациите.

Мнения, препоръки и бележки

Дисертационният труд демонстрира потенциал за бъдещо развитие, професионална въвлеченост, идейно и художествено разбиране на темата, както и добра технологична информираност на докторанта по отношение на витражното изкуство в православната иконография. Художественият анализ на творчеството на българските витражисти допринася за разбирането и популяризирането на църковния витраж в България.

Считам, че изследването се нуждае от по-задълбочен сравнителен анализ между православния и католическия витраж, подкрепен от конкретни примери и илюстративен материал относно спецификите на католическия църковен витраж. На стр.123 не става ясна връзката между проникването на европейското архитектурно влияние в Санкт Петербург, дейността на Сугерий и историческия паралел с църковното дело по време на българското възрождане.

Несъмнен е приноса в излагането на способите за работа с витраж, базирани на личния опит на докторанта, но споделянето им следва да бъде поднесено в научен вид, а не под формата на методически указания за работа.

При използването на чуждоезична литература на места прави впечатление механичния превод и загубата на качеството на текста. Дисертационният труд има нужда от техническа редакция, както и се среща неправилно цитиране на използваните източници. В библиографията са включени над 30 позовавания на източници от *Уикипедия, свободната енциклопедия* - информационен ресурс, който не се ползва с репутацията на качествен и сигурен източник на научна информация.

На базата на отразените мнения, препоръки и бележки, като цяло оценявам положително актуалността, приносите и потенциала на дисертационния труд. В заключение на изложеното от мен становище, имам основание да предложа на Тодор Методиев Горанов да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор” в професионално направление – 8.2 Изкуствознание и изобразителни изкуства.

Дата:

31.12.2024

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

/доц. д-р Александра Иванова/